

СЪДЪРЖАНИЕ

Какво изучава политическата икономия	3
--	---

Производството на материални блага — основа на живота на обществото. — 3. Производителни сили и производствени отношения. — 5. Икономически закони на развитието на обществото. — 9. Определяне на предмета на политическата икономия. — 12

Глава I. Докапиталистически начини на производство	16
--	----

§ 1. Първобитнообщинен начин на производство	16
--	----

§ 2. Робовладелски начин на производство	19
--	----

§ 3. Феодален начин на производство	23
---	----

§ 4. Разлагане и гибел на феодализма. Зараждане на капиталистическите отношения в недра на феодалния строй	24
--	----

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИ НАЧИН НА ПРОИЗВОДСТВО

А. ДОМОНОПОЛИСТИЧЕН КАПИТАЛИЗЪМ

Глава II. Стоково производство. Стока и пари	27
--	----

§ 1. Обща характеристика на стоковото производство	27
--	----

Понятието стоково производство. — 27. Условия за възникване на стоковото производство. — 29. Просто и капиталистическо стоково производство. — 30.

§ 2. Стоката и трудът, който създава стоки	31
--	----

Потребителна стойност и стойност на стоката. — 31. Конкретен и абстрактен труд — 35. Частен и обществен труд.—36. Величина на стойността на стоката.—37.

§ 3. Развитие на размяната и форми на стойността	39
--	----

Разменната стойност — форма на проява на стойността. — 39. Проста форма на стойността, — 39.

Пълна, или разгърната, форма на стойността. — 39. Обща форма на стойността. — 40. Парична форма на стойността. — 41.

- § 4. Пари 41
Същност на парите и техните функции. — 41. Злато и книжни пари. Инфлация. — 45. Кредитни пари. — 46.
- § 5. Законът за стойността — икономически закон на стокното производство 47
Конкуренция и анархия в производството. — 47. Закон за стойността. — 48. Стоков фетишизъм. — 50.

Глава III. Капитал и принадена стойност. Работна заплата при капитализма 52

- § 1. Първоначално натрупване на капитала 52
Условия за възникване на капитализма. — 52. Отделяне на производителя от средствата за производство. Натрупване на богатство в ръцете на малциня. — 53.
- § 2. Превръщане на парите в капитал 55
Обща формула на капитала. — 55. Работната сила като стока, нейната стойност и потребителна стойност. — 57.
- § 3. Производство на принадена стойност. Капиталистическа експлоатация 58
Особености на трудовия процес при капитализма. — 58. Процес на нарастване на стойността. Капиталистическа експлоатация. — 59. Необходимо и приданено работно време. — 62. Класова структура на буржоазното общество. — 63.
- § 4. Капиталът и неговите съставни части 64
Капиталът като обществено производствено отношение. — 64. Постоянен и променлив капитал. — 65. Основен и оборотен капитал. — 66. Маса и норма на приданената стойност. — 67.
- § 5. Два начина на повишаване степента на експлоатацията на работническата класа 68
Абсолютна принадена стойност. — 68. Относителна принадена стойност. — 70. Добавъчна принадена стойност. — 71. Три стадия на развитието на капитализма в промишлеността. — 72. Основно противоречие на капитализма. — 74.
- § 6. Работната заплата при капитализма 75
Същност на работната заплата. — 75. Форми на работната заплата. — 76. Номинална и реална работна

заплата. — 79. Борбата на работническата класа за увеличаване на работната заплата. — 82.

Глава IV. Натрупване на капитал и обедняване на пролетариата :	84
§ 1. Натрупване на капитал и образуване на армия от безработни	84
Възпроизводство и натрупване на капитал. — 84. Органически състав на капитала. — 90. Промислена резервна армия и нейните форми. — 91. Човеконенавистническата „теория“ на Малтус. — 93.	
§ 2. Всеобщ закон на капиталистическото натрупване	95
Същност на всеобщия закон на капиталистическото натрупване. — 95. Относително и абсолютно влошаване на положението на пролетариата. — 96. Историческа тенденция на капиталистическото натрупване. — 100.	
Глава V. Превръщане на принадлежната стойност в печалба и нейното разпределение между различните групи експлоататори :	103
§ 1. Разпадане на капитала на специфични форми	103
Движение на капитала. — 103. Образуване на различни видове капитал и на групи капиталисти. — 105.	
§ 2. Средна печалба и производствена цена	106
Производствени разходи и печалба. Норма на печалбата. — 106. Образуване на средната норма на печалбата и на производствената цена. — 107. Тенденция на нормата на печалбата към понижение. — 111.	
§ 3. Търговска печалба	113
Промислен и търговски капитал. — 113. Източник на търговската печалба. — 113. Разходи на обръщането. — 114. Форми на капиталистическата търговия. Външна търговия. — 115.	
§ 4. Заеман капитал. Акционерни дружества	116
Заеман капитал и лихва. — 116. Капиталистически кредит. Банки и банкова печалба. — 117. Акционерни дружества. — 119.	
§ 5. Поземлена рента и аграрни отношения при капитализма :	121
Капиталистическа поземлена рента. — 121. Диференциална рента. — 122. Абсолютна рента. Цена на земята. — 125. Особености на развитието на капитализма в селското стопанство. — 127. Национализация на земята и поземлената рента. — 128.	

Глава VI. Възпроизводство на общественния капитал и икономически кризи	131
§ 1. Възпроизводство на общественния капитал	131
Индивидуален и обществен капитал. — 131. Съвкупен обществен продукт. — 132. Същност на проблемата за реализацията. — 133. Условия за реализация при простото капиталистическо възпроизводство. — 133. Условия за реализация при капиталистическото разширено възпроизводство. — 135.	
§ 2. Национален доход	139
Какво е национален доход? — 139. Разпределение на националния доход. — 140. Използване на националния доход. — 142.	
§ 3. Икономически кризи	143
Същност и основна причина на кризите. — 143. Капиталистически цикъл и неговите фази. — 145. Кризите и изострянето на противоречията на капитализма. — 147.	
Б. МОНОПОЛИСТИЧЕН КАПИТАЛИЗЪМ — ИМПЕРИАЛИЗЪМ	
Глава VII. Основни икономически белези на империализма	152
§ 1. Концентрация на производството и монополи.	152
Концентрация на производството. — 152. Форми на монополите. — 154. Монополистични съюзи в главните капиталистически страни. — 155. Монополи и конкуренция. — 157.	
§ 2. Финансов капитал и финансова олигархия	158
Концентрация на капитала и монополи в банковото дело. — 158. Новата роля на банките. — 159. Финансов капитал. — 159. Финансова олигархия. — 160.	
§ 3. Износ на капитал. Икономическа и териториална подялба на света	162
Износ на капитал. — 162. Икономическа подялба на света между капиталистическите съюзи. — 165. Териториалната подялба на света и борбата за неговото преразпределяне. — 167. Колониална система на империализма. — 168.	
§ 4. Монополната печалба — движеща сила на монополистичния капитал	170
Монополна печалба. — 170. Източници на монополна печалба. — 171.	
Глава VIII. Историческото място на империализма. Общата криза на световния капитализъм	173

§ 1. Историческото място на империализма	173
Империализмът — монополистичен капитализъм. — 173. Империализмът — паразитен, или загниващ, капитализъм. — 175. Империализмът — умиращ капитализъм. — 178. Държавиомонополистичен капитализъм. — 179. Законът за неравномерността на икономическото и политическото развитие. — 183.	

§ 2. Общата криза на световния капитализъм	185
Същност и етапи на общата криза на капитализма. — 185. Разделяне на света на две системи. — 187. Кризата и разпадането на колониалната система на империализма. — 188. Изостряне на проблемата за пазарите. Хроническа безработица и непълно използване на производствените мощности на предприятията. — 191. Изменения в капиталистическия цикъл. — 193. Милитаризацията на икономиката и влошаването на положението на трудещите се. — 196. Задълбочаване на противоречията между монополите и интересите на цялата нация. — 199. Засилване на противоречията между капиталистическите страни. — 200.	

КОМУНИСТИЧЕСКИ НАЧИН НА ПРОИЗВОДСТВО

А. СОЦИАЛИЗМЪТ — ПЪРВАТА ФАЗА НА КОМУНИСТИЧЕСКОТО ОБЩЕСТВО

Глава IX. Възникване и формиране на социализма	207
§ 1. Марксизмът-ленинизмът за преходния период от капитализма към социализма	207
Революционният преход от капитализма към социализма. — 207. Необходимостта от преходния период. — 210. Диктатурата на пролетариата — инструмент за изграждане на социализма. — 212. Главни закономерности на социалистическата революция и на социалистическото строителство. — 214.	
§ 2. Икономика на преходния период	216
Социалистическа стопанска форма. — 216. Дребностокова и капиталистическа стопански форми. — 219. Класи в преходния период. — 220. Противоречия в преходния период. — 221.	
§ 3. Икономическата политика в преходния период. Лениновият план за изграждане на социализма	222
Социалистическа индустриализация. — 224. Социалистическото преустройство на селското стопанство. — 227. Осъществяване на културна революция. — 231.	
§ 4. Победата на социализма	233

Ликвидиране на многосекторността и победата на социализма. — 233. Ликвидиране на възможностите за рестравриране на капитализма в социалистическите страни. — 235.

Глава X. Производителни сили и производствени отношения в социалистическото общество	237
§ 1. Производителни сили	237
Технически прогрес. — 237. Материално-техническата база на социализма. — 241. Трудещите се — главната производителна сила на обществото. — 244.	
§ 2. Производствени отношения	245
Основата на производствените отношения при социализма. — 245. Две форми на социалистическата собственост. — 247. Лична собственост. — 249. Икономически закони. — 250.	
§ 3. Основен икономически закон на социализма	252
§ 4. Икономическа роля на социалистическата държава.	257
Глава XI. Планово развитие на народното стопанство при социализма	262
§ 1. Законът за планомерното, пропорционалното развитие на народното стопанство	262
Необходимостта от планомерно развитие на социалистическото производство. — 262. Пропорции в социалистическото стопанство. — 265.	
§ 2. Социалистическо планиране	269
Принципи на социалистическото планиране. — 269. Балансов метод на планирането. — 273.	
§ 3. Предимства на плановете стопанство	274
Глава XII. Обществен труд и производителност на труда при социализма	277
§ 1. Обществен труд при социализма	277
Характер на труда при социализма. — 277. Социалистическо коопериране на труда. — 280. Социалистическо съревнование и неговата роля. — 282.	
§ 2. Непрестанното повишаване производителността на труда — икономически закон на социализма	284
Понятието производителност на труда. — 284. Законът за постоянното повишаване на производителността на труда. — 285. Фактори за повишаване на производителността на труда. — 286.	

Глава XIII. Стоково производство, пари и търговия при социализма	290
§ 1. Стоково производство при социализма	290
Особености на стоковото производство при социализма. — 290. Потребителна стойност и стойност на стоката. — 292. Величина на стойността на стоката. — 294.	
§ 2. Пари и техните функции в социалистическото общество	295
Същност на парите. — 295. Функции на парите. — 296. Парично обръщение при социализма. — 297.	
§ 3. Законът за стойността в социалистическата икономика	298
§ 4. Търговията при социализма	299
Същност и роля на търговията при социализма. — 299. Форми на търговията при социализма. — 300. Цени на дребно и разходи на обръщението в търговията. — 302. Външна търговия. — 303.	
Глава XIV. Разпределение според труда и форми на заплащане на труда при социализма	305
§ 1. Икономически закон за разпределение според труда.	305
§ 2. Работна заплата при социализма	309
Същност и организация на работната заплата. — 309. Форми и системи на работната заплата. — 313. Нарастване на работната заплата и на реалните доходи при социализма. — 314.	
§ 3. Заплащане на труда в колхозите	316
Глава XV. Стопанска сметка и рентабилност. Себестойност и цена	319
§ 1. Стопанска сметка и рентабилност	319
режим на икономии и неговото значение. — 319 Стопанска сметка. — 321. Рентабилност на предприятието. — 324.	
§ 2. Фондове и средства на предприятието на стопанска сметка	325
Основен фондове. — 325. Оборотни фондове. — 327. Оборотни средства. — 329. Обръщение на оборотните средства. — 330.	
§ 3. Себестойност и цена на промишлената продукция	331
Себестойност в социалистическото стопанство и ней-	

ната структура. — 331. Чист доход и неговите две форми. — 332. Цена в държавния сектор. — 333.	
§ 4. Стопанска сметка в колхозите	335
Глава XVI. Социалистическо възпроизводство. Национален доход и финансово-кредитна система при социализма	338
§ 1. Социалистическо възпроизводство	338
Същност на социалистическото възпроизводство. — 338. Съвкупен обществен продукт и неговият състав. — 339. Условия за реализацията на съвкупния обществен продукт. — 342. Предимствено увеличаване на производството на средства за производство. — 344.	
§ 2. Национален доход и неговото разпределение при социализма	346
Национален доход. — 346. Разпределение на националния доход. — 348. Социалистическо натрупване. — 351.	
§ 3. Финансово-кредитна система при социализма	351
Държавен бюджет. — 352. Кредит и банки при социализма. — 353.	
Глава XVII. Световна социалистическа система	357
§ 1. Възникване и развитие на световната социалистическа система	357
§ 2. Сътрудничеството и взаимопомощта — основа на икономическите отношения между страните от световната социалистическа система	361
Нов тип икономически и политически отношения. — 361. Международно социалистическо разделение на труда. — 362.	
§ 3. Форми на икономическо сътрудничество	365
Съгласуване на народностопанските планове. — 365. Външна търговия. — 366. Предоставяне на кредити. — 367. Научно-техническо сътрудничество. — 368.	
§ 4. Мирно съвместно съществуване и икономическо съревнование между двете световни системи	369
Какво означава мирното съвместно съществуване. — 369. Икономическо съревнование между социализма и капитализма. — 372.	
Б. ПОСТЕПЕННОТО ПРЕРАСТВАНЕ НА СОЦИАЛИЗМА В КОМУНИЗЪМ	
Глава XVIII. Висшата фаза на комунистическото общество и закономерностите на прерастването на социализма в комунизъм	376

§ 1. Икономическа общност и различие между социализма и комунизма	377
Общи черти на социализма и комунизма. — 377. Основни различия между комунизма и социализма. — 378	
§ 2. Закономерности на прерастването на социализма в комунизъм	380
Характер на прерастването на социализма в комунизъм. — 380. Навлизането на СССР в периода на широкото изграждане на комунизма. — 383. Повече или по-малко едновременното преминаване на социалистическите страни към комунизма. — 384.	
Глава XIX. Създаване на материално-техническата база на комунизма.	387
§ 1. Пътища за създаване на материално-техническата база на комунизма	389
Какво значи създаване на материално-техническата база на комунизма. — 387. Пътища за създаване на материално-техническата база. — 389. Какво ще даде създаването на материално-техническата база на комунизма. — 394.	
§ 2. Развитие на главната производителна сила на обществото — човека	396
Глава XX. Прерастване на социалистическите производствени отношения в комунистически	398
§ 1. От социалистическата собственост към комунистическата	398
Държавната собственост през периода на прехода към комунизма. — 399. Колхозно-кооперативната собственост през периода на прехода към комунизма. — 400.	
§ 2. Пресодоряване на социално-икономическите различия	403
Ликвидиране на съществените различия между града и селото. — 403. Ликвидиране на съществените различия между умствения и физическия труд. — 404. Пресодоряване на класовите различия. — 405.	
§ 3. Превръщане на труда в първа жизнена потребност на човека	405
Трудът — първа жизнена потребност на човека. — 405. Да се учим да работим и живеем по комунистически. — 407.	
§ 4. Преминаване към комунистическия принцип на разпределение	409

Какво е необходимо за преминаване към комунистическия принцип на разпределение? — 409. Общественият фондове — път към комунистическото разпределение. — 410.

§ 5. Политическа организация на обществото, държавно устройство и управление в периода на прехода от социализма към комунизма 421

От държава на диктатурата на пролетариата към общонародна държава. — 412. Съветите и развитието на демократичните принципи на държавно управление. — 414. Повишаване на ролята на обществените организации. — 415. Комунизмът и държавата. — 417. Партията в периода на изграждането на комунизма. — 418.

Лазар Младенов
Превели: *Христо Дионисиев*
Георги Георгиев
Редактори: *Донка Данчева*
Надя Узунова
Худож. редактор: Тотю Данов
Техн. редактор: Петър Стефанов
Коректор: Маргарита Савова
Корица: Данаил Донков

Дадена в проиъв. на 6. IV. 1963 г. Подл. за печат на 19 VI. 1963 г.
Формат 84X106/32. Печ. коли 27. Изд. коли 20.52. Авт. коли 37.10.
Тираж 110240 (80221—110240). Изд. 3246. Лнт. група II.
Цена 1,05 лв., 1962 г.

Държавен полиграфически комбинат „Дим. Благоев“